

СТАНОВИЩЕ

от проф.дпн Дора Левтерова,

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.7. „Администрация и управление” /Организация и управление извън сферата на материалното производство/

Тема на дисертационния труд:

*„Иновативно управление на общинските социални услуги”
(Европейски контекст)*

Автор на дисертационния труд: Константин Делов Писков,

Научен ръководител: доц.д-р Мария Великова

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Проблематиката, разработена в дисертационния труд е актуална и дисертабилна. Управлението на социалните услуги е значима тематика съобразно динамиката на социалните промени, насочени към разширяване на пространството на социалните дейности, разнообразието на тяхната специфика и постоянно въвеждане на нови модели за реализация и управление.

Дисертационният труд е разработен в обем на 211 печатни страници и 54 страници приложения. Архитектониката на дисертацията е представена чрез увод, три глави, заключение, библиография. Цитираните литературни източници са 141, като от тях: 118 са на кирилица и 23 на латиница, посочени са и интернет адреси, от които 51 на български, 2 на руски и 6 на английски език. Приложенията са четири и са разположени на 54 страници, като включват обобщени стандарти и критерии за качеството на социалните услуги за възрастни представяни в общността, критерии за съответствие на социалните услуги за деца, предоставяне в общността, със стандарти, анкетна карта с 39 въпроса и обобщени резултати, получени от приложението на анкетната карта.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В **увода** се внася обосновка на мотивацията за избор на проблематиката, като се отчита неотложната необходимост от нов модел и подход в социалната политика и възможностите за иновативно управление на местно ниво. Коректно са уточнени обект, предмет, изследователски проблем, хипотезата на авторската теза, основната цел и задачите на дисертационния труд. Методологията на изследването е прецизирана спрямо комплексния и проектния подход. Добро впечатление прави извеждането на лимитите на изследването, уточнени като ограничения, от които личи владеенето на проблематиката от страна на докторанта. В увода е внесена и кратка апликация за източниците на информация.

В **първа глава** е реализиран анализ на управлението на социалните услуги в контекста на Европейската и българската социална политика. Специален фокус е изведен по отношение на социалните услуги като инструмент на измерване на социалната кохезия на Европейския съюз. Изведени са основните насоки на кохезионната политика за периода 2007 - 2013 г. Внесен е дефинитивен анализ на категориите: „уязвими“ лица и групи, „социално изключване“, „социална интеграция“, „социално включване“, „политика“ и „социална политика“, „ефективна подкрепа“ и др. Сравнително-обяснителна интерпретация е изведена към категориите: „социална работа“, „социална справедливост“, „социален продукт“, „социална адаптация“, „социална ресоциализация“, като значими категории за доказване на хипотезата на дисертационното изследване. Прецизирана е теоретичната и приложна траектория на понятията: „потребност“, „социални потребности“, „социална среда“, „социално предприятие“, „социално предприемачество“, „социално жилище“, „социален стандарт“. Чрез визираните категории и понятия логично се стига до анализа на категорията „социални услуги“. Защишава се, авторската концепция, че социалните услуги не са само комплекс от мерки и вид дейности, а част от една цялостна социално-икономическа политика, включваща в себе си този вид услуги като елемент от изпълване със съдържание на понятията „социален климат“, „социален стандарт“ и „социална среда“. В този екскурс важен концептуален принос е становището, което се

разработва в целия дисертационен труд, че социалните услуги следва да обхващат обществото като цяло, а не само отделни уязвими целеви групи. Внесено е авторско определение от докторанта за „социални услуги“. Аргументирано се представят със силни и слаби страни, приоритетите на правителствените политики за реформа в социалната сфера на Европейския съюз – децентрализация и деинституционализация.

Представени са отделните етапи в развитието на европейската политика за социални услуги, както и териториалните аспекти на управлението им в Европейския съюз. Очертани са четирите основни модела на представяне на социални услуги в Европа – „скандинавския“, „средиземноморския“, „британския“ и „северноевропейския“ като с категорична убеденост, докторантът защитава позитивни страни и критикува негативните страни на всеки един от моделите. Уточнени са паралелните тенденции в развитието на социалните услуги в Европа., като специално внимание е отделено на тяхното управление в сравнителен план за отделни европейски страни. Отделено е внимание на проектните дейности и предоставянето на социални услуги, като се визират познати добри практики.

Изведена е нова визия за управлението на социалните услуги в България.

Направени са интерпретативни изводи от теоретичния анализ по първа глава, които логично извеждат към тълкуванията, свързани с търсене на иновативни подходи към управлението на социалните услуги.

Втора глава представя предизвикателствата и възможностите за иновирание на управлението на общинските социални услуги. Конкретизирани са условия, предпоставки и ограничители за иновативно управление на общинските социални услуги. Реализирана е характеристика на социалните иновации, като елегантно е направен прехода, с обосновка на авторовото виждане, към модела на иновативното управление. Пространно и с научна лекота, докторантът внася оценка на състоянието и потенциалите за иновирание на управлението на общинските социални услуги, като интерпретира цялостния набор от социални услуги, предоставяне от община Пловдив и община Стара Загора. Проучването е фокусирано върху

потребностите от социални услуги, разглеждани вобщия контекст на социално-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението. Включени са съществуващи и перспективни услуги, като се прецизират демографски характеристики, рискови групи, специфични общности и групи в неравностойно положение. Посочени са специализирани институции. Алтернативният и иновативен в управленски смисъл модел на институционална грижа съдържа: реинтеграция в биологичното семейство, осиновяване, приемна грижа, „социални услуги резидентен тип“, защитени жилища. Внесена е интерпретация на възможностите за осигуряване и развитие на иновативни социални услуги, като е ползвана база данни от собствени проучвания в периода февруари-март 2012 г., на мнението на потребителите от Община Пловдив, Община Стара Загора и 5 (пет) броя общини, групирани по признак брой жители до 50 хиляди – Кирково, Брезово, Куклен, Братя Даскалови и Черноочене. В онагледения с диаграми анализ от анкетното проучване се представят достатъчно основания за търсене на нови алтернативни модели за социалните услуги. В направените изводи от втора глава са очертани позитивни тенденции и някои предизвикателства.

В **трета глава** са концептуални подходи и инструменти за иновативно управление на общинските социални услуги. Изведени са ориентири за иновативно управление на общинските социални услуги, като докторантът конкретизира обекта - отделните социални групи, и субекта на социалния мениджмънт – институциите, които трябва да осигурят неговото ефективно реализиране. Представянето в детайли на иновативния подход в управлението на социалните услуги, от докторантът е преимуществено в обобщените стандарти и критерии за качество на социалните услуги за възрастни, предоставяне в общността, т.е. в среда близка до семейната; специфични критерии и стандарти за предоставяне на социални услуги за деца в общността, като среда, близка до семейната; както и супервизията. В този план е структуриран и концептуалния модел за иновативно управление на общинските социални услуги. Моделът, който се представя не претендира за универсалност, но представя възможности за гъвкавост спрямо конкретните потребности. Концептуалният модел е богато онагледен с 10 фигури и обяснен

през призмата на управление на процеса и на човешките ресурси, обслужване и удовлетвореност на клиента /потребителя/, качество на социалните услуги, резултати и ефекти от социалната работа. В обособена позиция са представени мониторинга и оценката на резултатите от иновативното управление на общинските социални услуги, с конкретизация на матрицата на логическата рамка и за управление на риска, срокове, формати на отчети, таблици, план, наблюдение, система от индикатори за измерване на процеса на изпълнение. В обобщаващ план е изведен модела SMART (КИПРО), който се явява удачен с обединяването на възможностите за оценка по формален и неформален път на резултати от наблюдението на изпълнението на социалните услуги. В изводите към трета глава обособено се представят аспекти на коопериране между различни институции и организации, отговорности и необходимостта от национална информационна база за социалните услуги.

В **заключението**, с десет сериозни аргумента се реализира финална защита на предложения модел за иновативно управление на общински социални услуги.

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Публикациите са пет по темата, публикувани в реномирани издания.

Приемам приносите, посочени от докторанта.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, смятам че би могло да се даде **положителна оценка** по отношение на дисертационния труд, цялостното изследване и дейност на докторанта. В този контекст, предлагам на членовете на Уважаемото Научно жури **да гласува присъждане** на образователната и научна степен „**доктор**” на К.Писков в професионално направление 3.7. „Администрация и управление” /Организация и управление извън сферата на материалното производство/.

27.06.2013 г.

Изготвил становището:

Пловдив

/проф.дпн Д.Левтерова/